

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 973/2020 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen kadonneiden lasten ja nuorten tehokkaammasta etsimisestä

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Mia Laihon /kok näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 973/2020 vp:

Onko hallitus varmistanut, että sisäministeriössä ja poliisissa on selvät vastuutahot, joille kadonneet lapset ja heidän etsintä, seuranta ja toimenpiteiden valvonta kuuluvat,

mitä hallitus aikoo tehdä kadonneiden lasten ja nuorten nopeammaksi löytämiseksi,

kuinka hallitus aikoo turvata poliisien resurssit, että heillä on tosiasiallisesti resurssija kadonneiden lasten etsimiseen,

aikooko hallitus parantaa poliisin toimivaltuuksia tehdä kotietsintöjä kadonneiden lasten löytämiseksi,

aikooko hallitus puuttua kadonneista lapsista tehtyjen virka-apupyynnöiden maksullisuuteen ja

miten hallitus aikoo edistää yhteistyötä sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoiden kanssa lapsen edun toteutumisen varmistamiseksi?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Sisäministeriön toimiala on määritetty valtioneuvoston ohjesäännössä (262/2003) ja tehtäväjako sisäministeriön työjärjestyksestä annetussa sisäasiainministeriön asetuksessa (1078/2013). Poliisin hallinnosta annetussa lain (110/1992) 1 §:n mukaan sisäministeriö vastaa muun muassa poliisin toimialan ohjauksesta ja valvonnasta. Sisäministeriön alainen keskushallintoviranomainen on Poliisihallitus, joka toimii poliisin ylijohdona suojelupoliisia lukuunottamatta. Lain 4 §:n mukaan Poliisihallitus muun muassa johtaa ja valvoo poliisitoimintaa alaiensa poliisiyksiköiden osalta sekä vastaa poliisin tehtäviin liittyvien kansalaisten palvelujen tasapuolisesta saatavuudesta ja laadusta maan eri osissa. Poliisihallituksen alaisuudessa toimiva paikallispoliisi toimii operatiivisen poliisitoiminnan suorittajana, esimerkiksi kadonneiden henkilöiden etsimiseksi. Poliisilaitos vastaa omalla toimialueellaan poliisin tehtäviin liittyvien kansalaisten palvelujen tasapuolisesta saatavuudesta ja laadusta.

Lapsen edun toteutumisen ja hyvinvoinnin turvaamiseksi on tunnistettu, että prosessi lastensuojelulaitoksesta luvatta poistuneiden etsintä ja palauttaminen takaisin edellyttää eri toimijoiden

vastuunjaon selkeyttä sekä nykyisten toimintakäytänteiden ja yhteistyön sujuvoittamista. Keskeiset toimijat ovatkin jo kartoittaneet kokonaiskuvaa ja käyneet alustavia keskusteluja keinoista nykytilanteen parantamiseksi. Samassa yhteydessä sosiaali- ja terveysministeriössä tulee kartoitettavaksi myös mahdolliset lainmuutostarpeet esimerkiksi sosiaalihuollon ja lastensuojelun toimivaltuuksiin.

Sosiaali- ja terveysministeriön asettaman lastensuojelun vaativan sijaishuollon uudistamistyöryhmän syyskuussa 2020 valmistuneet ehdotukset (STM raportteja ja muistioita 2020:28) ovat parhaiten lausunnoilla. Ehdotukset tähtäävät lastensuojelun toimintaedellytysten parantamiseen ja sijaishuollon kehittämiseen. Työryhmä ehdottaa muun ohella myös luvatta laitoksesta poistuneen lapsen palauttamista koskevan lastensuojelulain (417/2007) 69 a §:n täsmentämistä siten, että säännöksestä paremmin kävisi ilmi lastensuojelulaitoksen ensisijainen vastuu toimenpiteistä, kun lapsi on kateissa.

Hallitus on sitoutunut nostamaan poliisimiesten henkilötyövuosimäärän 7 500 henkilötyövuoteen vuoteen 2022 mennessä. Poliisi suuntaa voimavarojaan tietojohtoisesti eri alueille. Perinteisen poliisitoiminnan muotoja kehitetään edelleen hyödyntämällä myös teknologian tarjoamat mahdollisuudet ja huomioimalla poliisin palveluiden kehitystyössä eri asiakasryhmien tarpeet.

Poliisihallituksen mukaan poliisilla on riittävät toimivaltuudet kadonneiden henkilöiden etsimiseksi. Nämä toimivaltuudet sisältävät myös kotietsinnän mahdollisuuden kadonneen lapsen löytämiseksi. Toimivaltuuksien käyttö edellyttää kuitenkin aina laissa erikseen säädettyjen edellytysten täyttymistä yksittäisessä tilanteessa. Sisäministeriö seuraa toimivaltuuksien riittävyyttä jatkuvasti muuttuvassa toimintaympäristössä.

Sisäministeriössä on ryhdytty kiireellisiin toimiin lastensuojelua ja sosiaali- ja kriisipäivystystä koskevan poliisin antaman virka-avun ja siitä perimän maksun osalta. Valmistelun edetessä on todettu, että asiaan liittyy useita ratkaistavia kysymyksiä, joilla voi olla laajakantaisia vaikutuksia eikä sitä voitu vielä huomioida 1.1.2021 voimaan tullessa poliisin suoritteiden maksullisuudesta vuonna 2021 annetussa sisäministeriön asetuksessa (1117/2020). Sisäministeriön poliisin suoritteiden maksullisuudesta annetun asetuksen norminantovalta pohjautuu valtiovarainministeriön valmisteluvastuulla olevaan valtion maksuperustelakiin.

Paikallisten toimijoiden keskinäinen yhteistyö on keskeistä sen varmistamisessa, että lapsen etu tosiasiallisesti toteutuu. Poliisin, sosiaalitoimen ja lastensuojelun keskinäisellä yhteistyöllä on pitkät ja hyväksi havaitut kokemukset. Poliisin moniammattillisesta ankkuritoiminnasta on saatu myös hyviä kokemuksia rikoksilla tai muutoin oireilevien nuorten auttamiseksi ja se tapahtuu eri viranomaisten keskinäisessä yhteistyössä. Ankkuritoiminta kohdistuu varhaisessa vaiheessa nuorten hyvinvoinnin edistämiseen ja rikosten ennalta ehkäisemiseen. Ankkuritoimintaa toteutetaan moniammattillisessa tiimissä, johon kuuluvat asiantuntijat poliisista, sosiaali-, terveys- ja nuorisotoimesta. Ankkuritoimintaa tehdään jokaisen 11 poliisilaitoksen alueella 38 Ankkuritiimin voimin. Sisäministeriö on panostanut pitkään Ankkuritoimintaan, koska sillä on havaittu saatavan toiminnalle vaikuttavuutta lapsen edun turvaamiseksi.

Helsingissä 18.1.2021

Sisäministeri Maria Ohisalo